

(ה)גדוד הששי בצבא סלובקיה

גדוד שבו שירתו יהודים בפלוגות מיוחדות. חוק צבאי שפורסם ב-31 בינואר 1940 קבע שהיהודים יסולקו מיחידות הצבא הסדירות שבהן שירתו, ויועברו ליחידות עבודה, שבהן רוכזו גם צוענים ו'אסוציאלים'. היהודים שירתו בג' הש' בשלוש פלוגות, 21, 22 ו-23. בפלוגה 22 היו שומרי-מצוות רבים, ונשמרה בה הכשרות.

בעת פרסום החוק שירתו בצבא סלובקיה ילידי 1919, ואחר-כך הצטרפו אליהם ילידי 1920-1921. הג' הש' היה בפיקוד מיפקדת יחידות העבודה של הצבא, שמפקדן היה האלוף לדיסלו בודיצקי. בעת קיומו שירתו בגדוד כ-1,000 איש.

הפלוגות הועסקו בעבודות חפירה, סלילה וויסות נהרות. פלוגה 21 הועברה לזמן מה לפולין לתיקון דרכים. הגדוד עבר ממזרח סלובקיה לצפונה, לאיזור הרי הטטרה הגבוהים, שתושביו האוונגלים התייחסו באהדה ליהודים. משם הועבר הגדוד לדרום-מערב, אל הגבול עם אוסטריה.

בעת גירושם של יהודי סלובקיה למחנות ההשמדה באביב 1942 ברחו רבים מאנשי הגדוד, הצטרפו אל משפחותיהם שגורשו, נמלטו להונגריה, או ירדו למחתרת עם ניירות 'אריים'. משרד הפנים המפעיל לחץ כבד על הצבא לגרש את הגדוד לפולין, אך הפיקוד הצבאי ושר הביטחון הגנרל צ'טלוש התנגדו לגירוש, והודות להם ניצלו פקודיהם היהודים מהגירוש. בזמן הגירוש הוצאו פקודות מאסר נגד 250 עריקים. במאי 1943 פוזר הגדוד ואנשיו הועברו למחנות עבודה או נשארו כקבוצות אזרחיות מועסקות בידי קבלנים. אנשי הגדוד הצטרפו אל המרד הסלובקי הלאומי האנטי נאצי (אוגוסט 1944). 52 מאנשי הגדוד נפלו במרד.